

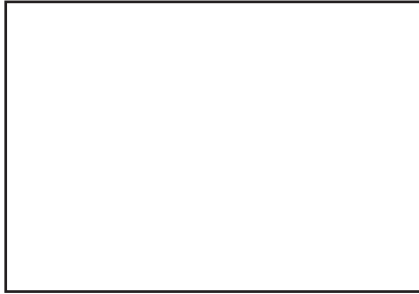

چاند

جواد محدثی

مجموعه گل

چهل حدیث همنشین

تهیه و تدوین: اداره امور فرهنگی آستان قدس رضوی

نویسنده: جواد محلاتی

مدیر هنری و طراح گرافیک: رضا باباجانی

صفحه آرایی: محمود بازدار

تذهیب جلد: سیده فهیمه کاظمی

ناشر: انتشارات قدس رضوی

نوبت چاپ: دوم - ۱۳۹۱

شمارگان: ۳۰۰۰

چاپ: مؤسسه فرهنگی قدس

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۷۹۴-۸۹-۲

نشانی تهیه کننده: مشهد، حرم مطهر، صحن جامع رضوی

ضلع غربی، اداره امور فرهنگی

تلفن: ۰۵۱۱-۲۰۰۲۵۶۷

صندوق پستی: ۳۵۱-۹۱۷۳۵

حق چاپ محفوظ است.

همشین

- ۱ معیار شناخت
- ۲ دوستی مکتبی
- ۳ بهترین دوستان
- ۴ ناتوان‌ترین مردم
- ۵ دوستان قدیمی
- ۶ امتحان دوستی
- ۷ نشانه‌ی عقل
- ۸ معاشرت با بزرگان
- ۹ آیین دوستی
- ۱۰ دوست راهنما
- ۱۱ عطر دوستی
- ۱۲ وصله‌ی مناسب
- ۱۳ دوست واقعی
- ۱۴ ملاک‌های همشین
- ۱۵ همشینی با نیکان
- ۱۶ معیار دوست خوب
- ۱۷ دوستان نامناسب
- ۱۸ بدترین دوستان
- ۱۹ ... همشین مباش
- ۲۰ دوستی .... هرگز!

مجموعه گل

مهربانی و دوستی	۲۱
بهره‌های دوستی	۲۲
ابراز مهر و علاقه	۲۳
حق همنشین	۲۴
مراعات حقوق	۲۵
رسم رفاقت	۲۶
انصاف و مواسات	۲۷
مردمی بودن	۲۸
خوش‌رویی در برخورد	۲۹
دوستی‌های ناپایدار	۳۰
همنشینان بد	۳۱
.... پرهیز کن	۳۲
افزایش دوستان	۳۳
آفت دوستی	۳۴
امتحان شناخت	۳۵
عیبجویان	۳۶
مهار خشم	۳۷
آداب معاشرت	۳۸
غریب کیست؟	۳۹
مرز دوستی و دشمنی	۴۰

پیشگفتار

قدر "مجموعه‌ی گل" مرغ سحر داند و بس...

کلام خاندان عصمت و طهارت علیهم‌السلام چونان آفتابی است که زیستن بشر در ظل انوار آن، رنگی آسمانی می‌گیرد و طعمی الهی می‌یابد. پیامبر اعظم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم و ائمه‌ی اطهار علیهم‌السلام، روشنگران طریق سعادتند و با هدایت‌های آن بزرگواران، گام‌های موفقیت و سعادت را در زمینه‌های مختلف زندگی می‌توان برداشت.

"مجموعه‌ی گل" عنوان کلی کتب احادیث موضوعی است که به همت محققان و نویسندگان دینی گرد آمده است و در هر کدام از آن به موضوعی خاص پرداخته شده که زوایای مختلف آن از منظر دین مورد مذاقه قرار گرفته است.

در این مجموعه سعی شده است کاربردی‌ترین موضوعات و مباحثی که نیاز بیشتر جامعه است ارائه شود. همچنین تلاش شده تا احادیثی مطرح شود که از حیث سند متقن باشد.

امید است مجموعه‌ی حاضر، بهانه‌ای شود تا فعالیت‌های گسترده‌ای در نشر آموزه‌های خاندان نور علیهم‌السلام انجام گیرد و جامعه اسلامی سرشار از معارف بلند اهل بیت علیهم‌السلام گردد.

آستان قدس رضوی
معاونت تبلیغات و ارتباطات اسلامی
اداره‌ی امور فرهنگی

مقدمه

دوستی و معاشرت با مردم، لازمه زندگی است. انسان‌های بی‌دوست و منزوی و گوشه‌گیر، دچار افسردگی روحی می‌شوند و همیشه احساس تنهایی و بی‌پناهی می‌کنند.

در آموزه‌های دینی ما، بر دوستی و محبت و مهرورزی با دیگران بسیار تأکید شده و معیارهایی هم برای این‌گونه معاشرت‌های دوستانه و روابط، بیان شده است.

وقتی پیامبر خدا ﷺ، دوستی و مودت با دیگران را نیمی از دین می‌داند،^۱ و امام علیؑ دوستی و مهرورزی را سرآغاز خردمندی می‌شمارد،^۲ اهمیت این مساله روشن می‌گردد.

اما همه‌ی سخن در این است که با چه کسانی باید دوستی کرد؟ از معاشرت با چه افرادی باید پرهیز داشت؟ نشانه‌های دوست واقعی و صمیمی چیست؟ پایه‌ی دوستی‌ها و رابطه‌ها بر چه چیزی

۱- التودد نصف الدین بحار الانوار، ج ۷۱، ص ۳۹۲

۲- اول العقل التودد غرر الحکم، ج ۲، ص ۳۸۴

استوار باشد؟ تاثیر معاشرت با افراد نیک و بد، بر فکر و اخلاق و عمل و دنیا و آخرت ما چیست؟ چگونه دوستان واقعی را بشناسیم؟ حد و حدود و راه و رسم دوستی کدام است؟

در ضرب المثل‌های قدیم گفته اند:

تو اول بگو با کیان زیستی

پس آنگه بگویم که تو کیستی

این نشان دهنده‌ی عمق تاثیر دوستان و همنشینان بر افکار و شخصیت و عملکرد ماست و هر کس را از راه دوستانش می‌توان شناخت، چرا که در روابط دوستی، اشخاص با هم‌رنگ‌ها و هم‌شکل‌های خود انس می‌گیرند.

کبوتر با کبوتر، باز با باز

کند هم جنس با هم جنس پرواز

سعدی در گلستان در مورد این تاثیر پذیری از همنشین، شعر معروفی دارد که برگرفته از مضامین روایات است. می‌گوید: در حمام، گل خوشبویی از دست دوستی دریافت کردم و از بوی خوش آن تعجب کردم در جواب گفت:

بگفتا من گلی ناچیز بودم

ولیکن مدتی با گل نشستم
کمال همنشین در من اثر کرد
وگر نه من همان خاکم که هستم

در تمثیلات حدیثی هم این گونه نمونه‌ها بیان شده است و در تعبیر زیبای حضرت رسول ﷺ است که دوست خوب مثل عطر فروش است که اگر به مغازه‌ی او بروید، هر چند که به شما عطر نزند، ولی فضای معطر دکانش شما را هم خوشبو می‌کند. و همنشین بد مانند مغازه‌ی آهنگری است که هر چند جرقه‌ای از کوره‌ی آهنگری لباس تو را نسوزاند، ولی بوی دود و دم مغازه‌ی او را می‌گیری.^۱

ارتباط دوستانه میان افراد و همنشینی و انس با یکدیگر، در روحیات و اخلاق آنان تاثیر عجیبی دارد. افکار خوب و بد، اخلاق صالح یا ناپسند، روحیات مثبت یا منفی اغلب از رهگذر همنشینی‌ها و رفاقت‌ها به انسان سرایت می‌کند. از این رو باید معیارهای مکتبی را شناخت و پایه‌های دوستی و گزینش دوستان را بر آن‌ها

---

۱ - به حدیث ۱۱ و ۱۳ همین مجموعه بنگرید .

استوار ساخت .

بسیاری از افراد معتاد و فاسد، در پی دوستی با ناصالحان به فساد کشیده شده‌اند. بسیاری از افراد پاک و متقی هم تحت تاثیر شخصیت افراد خود ساخته و الهی و دوستی با صالحان به آن مرحله رسیده‌اند. اگر به ما توصیه شده که با اهل بیت علیهم‌السلام مودت و محبت داشته باشیم، از آن روست که مهرورزی با این خاندان، ما را در «خط تقوا» قرار می‌دهد .

گاهی هم محبت‌های افراطی و عشق و علاقه، چشم حقیقت بین انسان را می‌پوشاند و نقطه ضعف‌ها و عیب‌ها را نمی‌بینیم و پندها و هشدارها را نمی‌شنویم، که این هم از آفات دوستی‌های شدید و بدون ملاک و معیار است که سبب به چاه افتادن عاشقان چشم و گوش بسته و دل باخته می‌گردد.

بی شک، آنان که با افراد ناباب نشست و برخاست می‌کنند، روزی هم دچار حسرت و افسوس می‌شوند، ولی پشیمانی بی فایده است. قرآن در توصیف این‌گونه افراد می‌فرماید: «روز قیامت، روزی است که ستمگر، انگشت حسرت به

دندان می‌گزد و با حسرت می‌گوید: کاش من هم با پیامبر، راهی برای دوستی داشتم، وای بر من، کاش فلانی را دوست خود نگرفته بودم، که مرا از یاد خدا غافل کرد و گمراه ساخت...»^۱

به هر حال، کاش به رهنمودهای خدا و قرآن و اهل بیت در این مساله توجه کنیم تا دچار حسرت‌های بعدی نشویم.

آنچه پیش روی شماست، مجموعه چهل حدیث برگزیده از انبوه روایات اسلامی در موضوع «دوستی و همنشینی» است.

امید است که توجه به این رهنمودها، گشاینده‌ی راه درست و سعادت بخش برای ما پیروان حضرت محمد ﷺ باشد.

جواد محدثی

۱ معیار شناخت

— قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

— الْمَرْءُ عَلَى دِينِ خَلِيلِهِ، فَلْيَنْظُرْ أَحَدُكُمْ مَنْ
يُخَالِلُ.

— انسان بر آیین دوستش خواهد بود. پس هر کدام
از شما بنگرد که با چه کسی دوستی می کند.

۲

دوستی مکتبی

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

مَنْ أَحَبَّ فِي اللَّهِ وَابْغَضَ فِي اللَّهِ وَاعْتَصَمَ فِي اللَّهِ وَاعْتَصَمَ فِي اللَّهِ وَاعْتَصَمَ فِي اللَّهِ فَهُوَ مِنْ أَصْفِيَاءِ اللَّهِ.

هر کس در راه خدا دوست بدارد و به خاطر خدا دشمن بدارد و به خاطر خدا ببخشد و به خاطر خدا نبخشد، پس او از برگزیدگان خداست.

کافی، ج ۲، ص ۱۲۵

قَالَ عَلِيٌّ عليه السلام:

خَيْرُ إِخْوَانِكَ مَنْ سَارَعَ إِلَى الْخَيْرِ وَ
جَذَبَكَ إِلَيْهِ وَ أَمَرَكَ بِالْبِرِّ وَ أَعَانَكَ عَلَيْهِ.

بهترین برادران تو کسی است که در کار نیک
سبقت بگیرد و تو را هم به آن جذب کند و تو
را به نیکي فرمان دهد و در انجام نیکي ياور
تو باشد.

۴

ناتوان‌ترین مردم

قَالَ عَلِيُّ رضی الله عنه:

أَعَجَزُ النَّاسِ مَنْ عَجَزَ عَنِ اِكْتِسَابِ اِلِخْوَانِ،
وَ اَعَجَزُ مِنْهُ مَنْ ضَيَّعَ مَنْ ظَفَرَ بِهِ مِنْهُمْ.

ناتوان‌ترین مردم کسی است که از دوست یابی عاجز باشد. و ناتوان‌تر از او کسی است که دوست به دست آورده را از دست بدهد.

دوستان قدیمی

قَالَ عَلِيٌّ :

إِخْتَرِ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ جَدِيدَهُ وَ مِنْ الْأَخْوَانِ
أَقْدَمَهُمْ.

از هر چیز، تازه‌ی آن را برگزین، ولی از
دوستان، آن را که قدیمی‌تر است انتخاب کن.

۶

امتحان دوستی

قَالَ عَلِيُّ رضي الله عنه:

قَدِّمِ الْإِخْتِبَارَ فِي اتِّخَاذِ الْإِخْوَانِ، فَإِنَّ
الْإِخْتِبَارَ مَعْيَارٌ يُفَرِّقُ بَيْنَ الْأَخْيَارِ وَالْأَشْرَارِ.

در انتخاب دوستان، قبلاً آنان را امتحان کن، چرا
که امتحان، معیاری است که خوبان و بدان را از
هم جدا می کند.

غرر الحکم، ح ۶۳۱۰

نشانه‌ی عقل

قَالَ عَلِيٌّ عليه السلام:

خَلِيلُ الْمَرْءِ دَلِيلُ عَلَى عَقْلِهِ.

دوست هر شخص، نشانه‌ی عقل و خرد اوست.

معاشرت با بزرگان

— قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

— أَسْعَدُ النَّاسِ مَنْ خَالَطَ كِرَامَ النَّاسِ.

— خوشبخت ترین مردم کسی است که با مردم بزرگوار، معاشرت و دوستی داشته باشد.

آیین دوستی

قَالَ عَلِيٌّ عليه السلام:

إِجْعَلْ نَفْسَكَ مِيزَانًا فِيمَا بَيْنَكَ وَ بَيْنَ
غَيْرِكَ، فَاحْبِبْ لَغَيْرِكَ مَا تُحِبُّ لِنَفْسِكَ وَ
اَكْرَهُ لَهُ مَا تَكْرَهُ لَهَا.

«خود»ت را در آنچه میان تو و دیگری است
«میزان» قرار بده. پس آنچه برای خود دوست
داری برای دیگران هم دوست بدار و آنچه
برای خودت نمی‌پسندی، برای دیگران هم
مپسند.

۱۰

دوست راهنما

— قَالَ الصَّادِقُ عليه السلام:

— أَحَبُّ إِخْوَانِي إِلَيَّ مَنْ أَهْدَى إِلَيَّ عُيُوبِي.

— بهترین دوستان و برادرانم نزد من کسی است که عیب های مرا به عنوان هدیه نزد من آورد.

۱۱ عطر دوستی

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

مَثَلُ الْجَلِيسِ الصَّالِحِ مَثَلُ الْعَطَّارِ، إِنْ لَمْ
يُعْطِكَ مِنْ عَطْرِهِ أَصَابَكَ مِنْ رِيحِهِ.

مَثَلُ هَمْنَشِينِ خُوبٍ وَ شَائِسْتَه، هَمَانْدِ عَطَارِ
اِسْت، كِه اِگَر اَز عَطْرِ خُودِ چِيزِي بِه تُو نَدِهْد،
اَز بُوِي خُوشِ اُو بِه تُو مِي رِسْد.

وصله ی مناسب

قَالَ عَلِيُّ رضي الله عنه:

الصَّاحِبُ كَالرُّقْعَةِ فَاتَّخِذْهُ مُشَاكِلًا.

همنشین و دوست، مثل وصله می ماند.

پس آن را هم شکل و متناسب با خود انتخاب کن!

قَالَ عَلِيٌّ عليه السلام:

لَا يَكُونُ الصَّدِيقُ لِأَخِيهِ صَدِيقًا حَتَّى يَحْفَظَهُ
فِي نَكْبَتِهِ وَغَيْبَتِهِ وَبَعْدَ وِفَاتِهِ.

دوست، نسبت به برادر دینی‌اش دوست واقعی نخواهد بود، مگر آنکه در سختی‌ها و پشت سرش و پس از وفاتش، حقوق و حرمت او را نگه دارد.

ملاک‌های همنشین

— قَالَ الْحَسَنُ رضی الله عنه:

— إِصْحَابُ مَنْ إِذَا صَحِبْتَهُ زَانِكًا، وَإِذَا خَدِمْتَهُ صَانِكًا، وَإِذَا أَرَدْتَ مِنْهُ مَعُونَةً أَعَانِكَ.

— با کسی همنشینی کن که هرگاه با او مصاحبت کنی؛ مایه‌ی آراستگی تو شود و هرگاه به او خدمت کنی؛ تو را نگهبان باشد و هرگاه از او کمک بخواهی؛ یاری ات کند.

همنشینی با نیکان

— قَالَ عَلِيٌّ عليه السلام:

— قَارِنُ أَهْلِ الْخَيْرِ تَكُنُ مِنْهُمْ، وَ بَايِنُ أَهْلِ
الشَّرِّ تَبِينُ عَنْهُمْ.

— با نیکان همدمی و رفاقت کن تا از آنان باشی؛ و
از بدان جدا باش، تا از آنان جدایی داشته باشی.

معیار دوست خوب

قَالَ عَلِيُّ ؓ:

خَيْرُ مَنْ صَحِبْتَ مَنْ وَلَّهَكَ بِالْآخِرَى، وَزَهَّدَكَ
فِي الدُّنْيَا، وَأَعَانَكَ عَلَى طَاعَةِ المَوْلَى.

بهترین همنشین برای تو کسی است که تو را
شیفته‌ی آخرت کند و در دنیا تو را پارسا سازد
و در اطاعت خداوند تو را کمک نماید.

— قَالَ الصَّادِقُ عليه السلام:

— إِحْذَرُ أَنْ تُؤَاخِي مَنْ أَرَادَكَ لِطْمَعٍ،
أَوْ خَوْفٍ، أَوْ مَيْلٍ، أَوْ لِلْأَكْلِ وَالشُّرْبِ، وَ
أَطْلُبْ مُوَاخَاةَ الْأَتْقِيَاءِ.

— بر حذر باش از دوستی با کسانی که تو را به
خاطر طمع، ترس، هوای نفس یا برای خوردن
و آشامیدن می‌خواهند. و دوستی اهل تقوا را
بطلب.

بدترین دوستان

— قَالَ عَلِيٌّ عليه السلام:

— شَرُّ الْإِخْوَانِ الْمُوَاصِلُ عِنْدَ الرَّخَاءِ، وَ
الْمُفَاصِلُ عِنْدَ الْبَلَاءِ.

— بدترین دوستان کسی است که هنگام آسایش
و نعمت، پیوند دارد، ولی هنگام گرفتاری جدا
می‌شود.

... همنشین مباش

كَانَ امِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام إِذَا صَعِدَ الْمُنْبَرُ قَالَ:

يَنْبَغِي لِلْمُسْلِمِ أَنْ يَتَجَنَّبَ مُوَاخَاةَ ثَلَاثَةٍ:

الْمَاجِنِ الْفَاجِرِ، وَالْأَحْمَقِ وَالْكَذَّابِ.

سزاوار است که مسلمان از دوستی با سه نفر

پرهیز کند:

پرروی بی پروا و تبه‌کار، احمق و دروغگو.

دوستی ..... هرگز

— قَالَ عَلِيٌّ عليه السلام:

— إِيَّاكَ أَنْ تُحِبَّ أَعْدَاءَ اللَّهِ، أَوْ تُصَفِيَ وَدَّكَ لِغَيْرِ
أَوْلِيَاءِ اللَّهِ، فَإِنَّ مَنْ أَحَبَّ قَوْمًا حُشِرَ مَعَهُمْ.

— مبدا دشمنان خدا را دوست بداری یا دوستی
خالصانه ات را برای غیر دوستان خدا قرار دهی!
چرا که هر کس گروهی را دوست بدارد، با آنان
محشور می شود.

مهربانی و دوستی

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

مَا اصْطَحَبَ اثْنَانِ إِلَّا كَانَ أَحَدُهُمَا أَجْرًا
وَ أَحَبُّهُمَا إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ أَرْفَقَهُمَا بِصَاحِبِهِ.

هرگز دو نفر با هم دوستی و معاشرت نمی‌کنند،
مگر آن‌که هر کدام نسبت به دیگری مهربان‌تر
و رفیق‌تر باشد، اجرش بیشتر و نزد خداوند
محبوب‌تر است.

بهره های دوستی

- قیل: یا رسول الله ای الجلساء خیر؟ قَالَ ﷺ:
- مَنْ ذَكَرَكُمْ بِاللَّهِ رُؤْيَتْهُ، وَ زَادَكُمْ فِي عِلْمِكُمْ
مَنْطِقُهُ، وَ ذَكَرَكُمْ بِالْآخِرَةِ عَمَلُهُ.

- کدام یک از همنشینان بهتر است؟
فرمود: آن که دیدنش شما را به یاد خدا بیندازد
و سخنش علم شما را بیفزاید و عملش شما را
به یاد آخرت اندازد.

ابراز مهر و علاقه

قَالَ الصَّادِقُ عليه السلام:

إِذَا أَحْبَبْتَ رَجُلًا فَأَخْبِرْهُ بِذَلِكَ، فَإِنَّهُ أَثْبَتُ
لِلْمَوَدَّةِ بَيْنَكُمَا.

هرگاه کسی را دوست داشتی، به او خبر بده که دوستش داری، چرا که این کار، دوستی میان شما را استوارتر می‌سازد.

حق همنشین

قَالَ السَّجَّادُ عليه السلام:

حَقُّ الْخَلِيْطِ أَنْ لَا تُغْرَهُ وَلَا تُغْشَهُ
وَلَا تُخْدَعَهُ وَتَتَّقِيَ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى فِي أَمْرِهِ.

حق همنشین آن است که او را مغرور نکنی، به او کلک و نیرنگی نزنی و او را فریب ندهی و در کار او از خدا پروا داشته باشی.

۲۵
مراعات حقوق

— قَالَ عَلِيٌّ عليه السلام:

— لَا تُضِيعَنَّ حَقَّ أَخِيكَ اتِّكَالاً عَلَى مَا بَيْنَكَ
وَبَيْنَهُ، فَإِنَّهُ لَيْسَ لَكَ بِأَخٍ مَنْ أَضَعْتَ حَقَّهُ.

— حق برادر دینی‌ات را به اتکای روابط دوستانه‌ای
که میان تو و اوست ضایع مکن. چرا که اگر
حق کسی را تباه و ضایع کنی، دیگر او برادرت
نیست.

— قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

— إِذَا آخَى أَحَدُكُمْ رَجُلًا، فَلْيَسْأَلْهُ عَنْ إِسْمِهِ وَ
إِسْمِ أَبِيهِ وَ قَبِيلَتِهِ وَ مَنْزِلِهِ، فَإِنَّهُ مِنْ وَاجِبِ
الْحَقِّ وَ صَافِي الإِخَاءِ، وَ إِلاَّ فَهِيَ مَوَدَّةٌ حَمَقَاءُ.

— هر گاه یکی از شما با کسی دوستی کرد، از نام او
و پدرش و قبیله اش و نشانی خانه اش بپرسد،
چرا که این از حق واجب و صفای دوستی است
و گرنه، دوستی احمقانه ای خواهد بود.

— قَالَ عَلِيٌّ عليه السلام:

— إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمَرْءَ الْمُسْلِمَ الَّذِي يُحِبُّ لِأَخِيهِ
— مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ وَ يَكْرَهُ لَهُ مَا يَكْرَهُ لِنَفْسِهِ.

— همانا خداوند دوست دارد مسلمانی را که
آنچه برای خود دوست دارد برای برادرش نیز
بپسندد و آنچه برای خود دوست ندارد برای
برادرش نیز نپسندد.

مردمی بودن

قَالَ عَلِيُّ ؓ:

خَالَطُوا النَّاسَ مُخَالَطَةً إِنْ مِتُّمْ مَعَهَا بَكُوا
عَلَيْكُمْ وَإِنْ عَشْتُمْ حَنُّوا إِلَيْكُمْ.

با مردم چنان معاشرت و برخورد داشته باشید
که اگر مُردید، بر شما بگریند و اگر زیستید، به
شما علاقه و تمایل داشته باشند.

خوش رویی در برخورد

قَالَ عَلِيُّ ؓ:

إِذَا لَقَيْتُمْ إِخْوَانَكُمْ، فَتَصَافَحُوا وَ أَظْهَرُوا لَهُمُ
الْبَشَاشَةَ وَ الْبِشْرَ، تَتَفَرَّقُوا وَ مَا عَلَيْكُمْ مِنَ
الْأَوْزَارِ قَدْ ذَهَبَ.

هرگاه برادران دینی خود را دیدار کردید، با هم دست بدهید و چهره‌ی باز و گشاده به آنان نشان دهید، که اگر چنین کنید وقتی از هم جدا می‌شوید، همه گناهانتان پاک می‌شود.

۳۰

دوستی‌های ناپایدار

قَالَ عَلِيُّ ؓ:

مَوَدَّةُ أَبْنَاءِ الدُّنْيَا تَزُولُ لِأَدْنَى عَارِضٍ يَعْرِضُ.

دوستی اهل دنیا با کمترین عارضه‌ای که پیش می‌آید، از بین می‌رود.

صُحْبَةُ الْأَشْرَارِ تَكْسِبُ الشَّرَّ، كَالرَّيْحِ إِذَا
مَرَّتْ بِالنَّثَنِ حَمَلَتْ نَتْنًا.

همنشینی با بدان، بدی می آورد، مثل باد که
وقتی بر گنداب و لجن زار عبور کند، با خودش
بوی بد می آورد.

.... پرهیز کن

قَالَ الصَّادِقُ ع:
 —

— اخذَرُ مِنَ النَّاسِ ثَلَاثَةٌ:
 الْخَائِنَ وَالظَّالِمَ وَالنَّمَامَ، لِأَنَّ مَنْ خَانَ لَكَ
 خَانَكَ، وَمَنْ ظَلَمَ لَكَ سَيَظْلِمُكَ، وَمَنْ
 نَمَّ إِلَيْكَ سَيَنْمُ عَلَيْكَ.

— از سه گروه از مردم حذر کن:
 خیانتکار، ستمگر و سخن‌چین؛ زیرا کسی که به
 سود تو خیانت کند به تو هم خیانت می‌کند. و
 کسی که به نفع تو ظلم کند بر تو هم ظلم خواهد
 کرد. و کسی که از دیگران پیش تو سخن‌چینی
 کند، از تو نیز نزد دیگران سخن‌چینی خواهد کرد.

قَالَ الْحَسَنُ الْعَسْكَرِيُّ رضی اللہ عنہ:

مَنْ كَانَ الْوَرَعَ سَجِيَّتَهُ، وَالْكَرَمُ طَبِيعَتَهُ،
وَ الْحِلْمُ خَلَّتَهُ، كَثُرَ صَدِيقُهُ وَ الثَّنَاءُ عَلَيْهِ.

کسی که پارسایی، اخلاقش باشد و کرم و بزرگواری، طبیعت و سرشت او باشد و حلم و بردباری خصلت و اخلاقش باشد، دوستانش زیاد می‌شوند و تعریف و ستایش او افزوده می‌گردد.

آفت دوستی

— قَالَ عَلِيٌّ عليه السلام:

— إِيَّاكَ وَالْعُجْبَ وَسُوءَ الْخُلُقِ وَقِلَّةَ الصَّبْرِ،
فَإِنَّهُ لَا يَسْتَقِيمُ لَكَ عَلَى هَذِهِ الْخِصَالِ
الثَّلَاثِ صَاحِبٌ.

— از خودپسندی و بد اخلاقی و کم صبری پرهیز،
زیرا با وجود این سه خصلت، هیچ رفیق و
همنشینی برایت باقی نمی ماند.

— قَالَ عَلِيٌّ ع:

— لَا يُعْرِفُ النَّاسُ إِلَّا بِالِإِخْتِبَارِ، فَاخْتَبِرْ
أَهْلَكَ وَوُلْدَكَ فِي غَيْبَتِكَ، وَصَدِيقَكَ
فِي مُصِيبَتِكَ، وَذَا الْقَرَابَةِ عِنْدَ فَاقَتِكَ.

— مردم جز با امتحان شناخته نمی‌شوند. پس خانواده و فرزندان خود را در نبودنت امتحان کن. و دوستت را در مصیبت و گرفتاریات، و خویشاوندان را هنگام فقر و تنگدستیات بیازمای.

— قَالَ عَلِيٌّ عليه السلام:

— إِيَّاكَ وَمُعَاشِرَةَ مُتَّبِعِي عُيُوبِ النَّاسِ،
فَإِنَّهُ لَمْ يَسَلَمْ مُصَاحِبُهُمْ مِنْهُمْ.

— از معاشرت با کسی که در پی عیوب مردم است
بپرهیز، زیرا کسی که با این افراد همنشینی کند،
از دست و زبان آنان سالم نمی ماند.

مَنْ غَضِبَ عَلَيْكَ مِنْ إِخْوَانِكَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ
فَلَمْ يَقُلْ فِيكَ شَرًّا، فَاتَّخَذَهُ لِنَفْسِكَ صَدِيقًا.

هر کس از دوستانت که سه بار نسبت به تو
عصبانی شد، ولی حرف زشت و بدی درباره‌ی تو
نگفت، او را به دوستی خود انتخاب کن.

— قَالَ الْحَسَنُ رضی اللہ عنہ:

— صَاحِبِ النَّاسِ مِثْلَ مَا تُحِبُّ أَنْ يُصَاحِبُوكَ بِهِ.

— با مردم همان‌گونه معاشرت و همنشینی کن که دوست داری با تو معاشرت کنند.

غریب کیست؟

قَالَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

الْغَرِيبُ مَنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ حَبِيبٌ.

غریب، کسی است که «دوست» نداشته باشد.

مرز دوستی و دشمنی

قَالَ عَلِيُّ ؓ:

أَحِبُّ حَبِيبَكَ هَوْنًا مَّا، فَعَسَى أَنْ يَكُونَ
بَغِيضَكَ يَوْمًا مَّا، وَابْغِضْ بَغِيضَكَ هَوْنًا
مَّا، فَعَسَى أَنْ يَكُونَ حَبِيبَكَ يَوْمًا مَّا.

با دوست خود تا حدی دوستی کن، چه بسا
روزی دشمن تو شود. با دشمن خودت هم تا
حدی دشمنی کن، زیرا شاید یک روز، دوست
تو شود.

مجموعه گل

- مؤمن	- حُسن ظن
- صبر	- سوء ظن
- گناه	- لقمه
- صله ی رحم	همشین
- توبه	- جلوه ی جلال
- راستگویی	- جلوه ی جمال
- سخاوت و انفاق	- راه و همراه
- خوف و رجاء	- برکت
- ذکر	- همسایه
- اخلاص	- بلا
- توکل	- سکوت و کلام
- دروغ	- نماز شب
- فرزندان	- حب اهل بیت علیهم السلام
- نماز	- معیارها
- حیا	- نشاط و غم
- ازدواج	- حُسن خُلق
- نماز صبح	- دو گوهر
- انتظار فرج	- تهذیب
- غدیر	- ساده زیستی
- معاشرت	- کلام وحی
-

